

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ
з питань
трудового права

за 2025 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ з питань трудового права є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №50 від 14 квітня 2020 року.

Метою створення Комітету є: сприяння розвитку трудового права, підвищення обізнаності та культури щодо трудового права серед адвокатів, забезпечення ефективного захисту прав суб'єктів трудових правовідносин, поглиблення практичного досвіду адвокатів шляхом створення стратегій судового та позасудового захисту прав та інтересів учасників трудових правовідносин.

Основними завданнями Комітету є:

- проведення вебінарів, семінарів, круглих столів, конференцій та інших заходів щодо актуальних питань трудового права;
- проведення та участь у науково-практичних заходах у сфері діяльності Комітету;
- участь в організації та проведенні заходів у сфері трудового права спільно з Вищою школою адвокатури НААУ;
- підготовки методичних рекомендацій для адвокатів у сфері трудового права, дайджестів судової практики щодо актуальних питань трудового права, консолідованих правових позицій Верховного Суду та рішень ЄСПЛ;
- вивчення зарубіжного досвіду роботи адвокатів у сфері трудового права, співпраця з адвокатами інших країн, які спеціалізуються на трудових справах;
- співпраця з профільними вищими навчальними закладами з метою спільної участі в наукових, дослідницьких та інших програмах і проектах, спрямованих на розвиток трудового права;
- співпраця з громадськими об'єднаннями з метою підготовки пропозицій щодо розв'язання важливих питань, пов'язаних із забезпеченням прав у сфері трудового права, для їх урахування надалі органами влади у своїй роботі;
- дослідження сучасних трендів у розвитку кадрової політики у світі та Україні і проведення заходів на вказану тематику.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2025

Головою Комітету є Поліщук Вікторія Віталіївна, призначена розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №50 від 14 квітня 2020 року.

Заступник голови Комітету:

Цветкова Катерина Володимирівна

Члени Ради Комітету:

Андрушко Алла Володимирівна

Василик Ірина Богданівна

Долгоєр Валерія Григорівна

Зайцева Оксана Олександрівна

Зверєва Людмила Сергіївна

Кайда Наталія Ярославівна

Лисенко Ганна Олександрівна

Матвійчук Наталія Вікторівна

Мельник Ярослав Ярославович

Навроцький Дмитро Миколайович

Погрібняк Олексій Михайлович

Сіроха Дмитро Ігорович

Черевко Наталія Олександрівна

Яцкевич Іван Іванович

3. ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ

Упродовж року Комітет НААУ з питань трудового права визначав ключові напрями фахових дискусій.

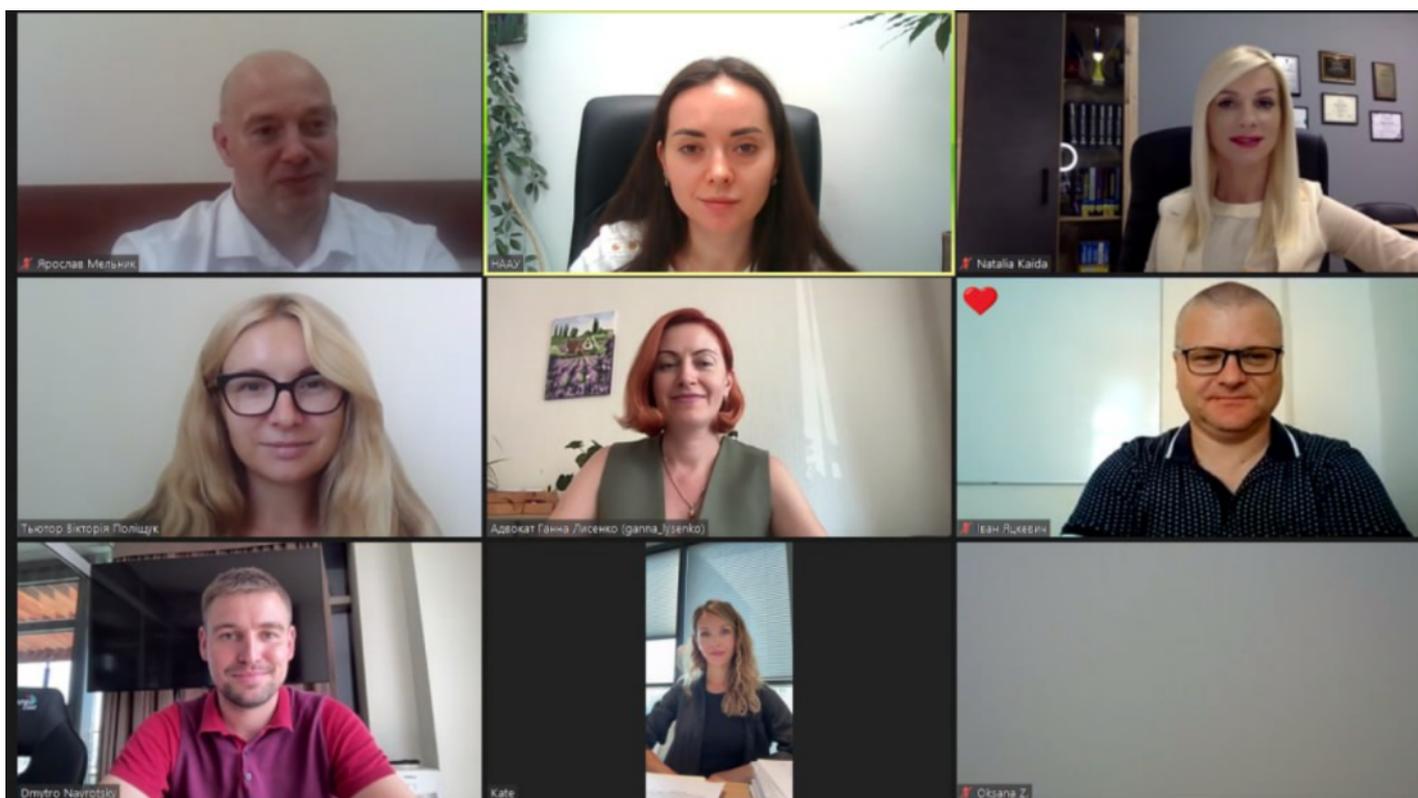
Упродовж 2025 року Комітет НААУ з питань трудового права активно працював над актуальними питаннями розвитку трудового законодавства України, визначаючи пріоритетні напрями професійного обговорення та адвокатської участі у правотворчих процесах.

10 лютого відбулося чергове засідання Комітету, під час якого члени зосередилися на аналізі стану та перспектив реформування трудового законодавства. За підсумками засідання було визначено низку практичних завдань. Зокрема, на 5 березня 2025 року заплановано проведення фахової дискусії на тему: «Обговорення Трудового кодексу України: що не так із запропонованим проєктом?»

Крім того, у квітні Комітет ініціював проведення Тижня трудового права, а також круглого столу, приуроченого до Дня трудового права, з метою поглибленого обговорення проблем та викликів у сфері трудових відносин.

Наступне засідання Комітету відбулося 11 червня. У ході обговорення основну увагу приділено питанню необхідності кодифікації соціального законодавства. За результатами засідання ухвалено рішення про проведення 16 липня фахової дискусії щодо доцільності та нагальності прийняття проєкту Соціального кодексу України.

Комітет НААУ з питань трудового права й надалі продовжує системну роботу, спрямовану на формування професійної позиції адвокатури з ключових питань трудового та соціального права, а також на розвиток відкритого експертного діалогу.

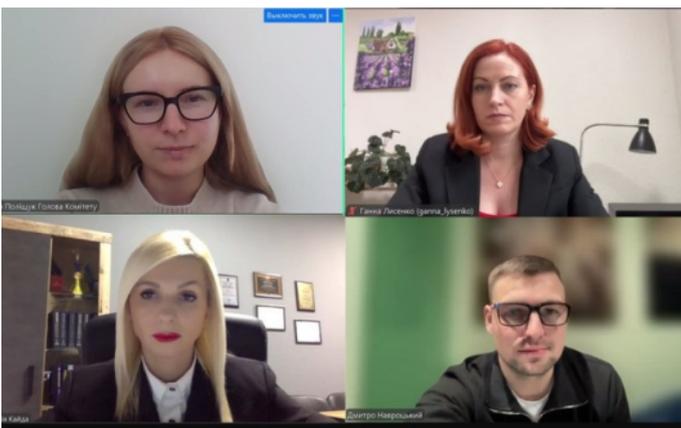

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

23 січня відбулась фахова дискусія на тему [«Трудові спори воєнного часу: судова практика та практичні рекомендації»](#). Модерувала захід голова Комітету **Вікторія Поліщук**. Доповідачами виступили представники Комітету НААУ: **Ганна Лисенко**, **Дмитро Навроцький**, **Наталія Кайда**.

«Дискусія продемонструвала, що воєнний стан суттєво трансформував підходи до регулювання трудових відносин, - прокоментувала підсумки заходу В.Поліщук. - Проте практика їх застосування нерідко викликає правові колізії. І судові рішення відіграють ключову роль у визначенні чітких меж прав і обов'язків як працівників, так і роботодавців. Особливої уваги заслуговують відносини, пов'язані із переведенням працівників, зміною істотних умов праці, звільненням та проведенням перевірок. По-перше, вони суттєво впливають на права та законні інтереси, а по-друге, - залишаються складними для правозастосування. Як засвідчили обговорені кейси, важливе значення має не лише знання законодавчих норм, а й розуміння тенденцій судової практики, що формує підходи до вирішення трудових спорів у цей непростий період».

[Запис заходу.](#)

5 березня у НААУ відбулась фахова дискусія на тему [«Проект Трудового кодексу України або коли Україні очікувати зміни трудового законодавства?»](#). Модератором заходу виступила голова Комітету **Вікторія Поліщук**. Вона відзначила, що Україна має імплементувати кращі європейські практики для забезпечення справедливих та прозорих умов праці. І це має вирішити Трудовий кодекс. Разом з тим, його проект не відповідає європейським вимогам в частині регулювання робочого часу та відпустки, та антидискримінація. Також у неповній мірі регулюються питання гнучких форм праці, недостатньо чітко прописані механізми для розвитку колективних переговорів між профспілками та роботодавцями, зменшується роль профспілок.

Про правонаступництво у трудових відносинах розповіла член Центру трудового права та соціального забезпечення ВША Ірина Шапошнікова. На її погляд слід удосконалити регулювання наслідків невиконання обов'язків відчужувачем або набувачем для корпоративної угоди (транзакції), розтлумачити поняття «збереження виду економічної діяльності», налагодити комунікацію між відчужувачем та набувачем щодо заходів, які будуть стосуватися працівників.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Передбачити у ТК чіткі межі застосування загального та спеціального законодавства запропонувала член центру Наталія Кохан. Адвокатка окреслила правові основи забезпечення права на працю у проекті ТК, засади та правові принципи регулювання трудових відносин, та особливості регулювання для окремих категорій працівників. Аналізуючи право на свободу об'єднання, вона вказала, що доцільно його розглядати через призму п. 5 ч. 1 Європейської соціальної хартії, яка гарантує усім працівникам та роботодавцям право на свободу об'єднання у національні або міжнародні організації для захисту своїх економічних і соціальних інтересів. У цьому аспекті варто доповнити проект ТК гарантіями забезпечення права працівників і роботодавців на свободу об'єднання, а саме: гарантувати право на об'єднання через можливість створення організацій, на принципі добровільності під час вступу в організацію та виходу з неї.

Член Ради Комітету Ганна Лисенко проаналізувала главу 5 «Припинення трудового договору», зазначивши, що загалом проект спрямований на деталізацію процесів звільнення, захищає права працівників та інтереси роботодавця, закриває чимало питань, які не прописані в чинному Кодексі законів про працю України.

Проект містить визначення дня звільнення як останнього дня фактичного виконання працівником трудових обов'язків або першого робочого дня після лікарняного чи відпустки. Приділяється увага правильності оформлення наказів про звільнення: у ньому повинні зазначатися фактичні обставини, що стали причиною звільнення, підстава, за якою припиняються трудові відносини, з посиланням на відповідну статтю (частину, пункт) кодексу, закону. Розписано процедури звільнення за систематичні (повторні) порушення трудових обов'язків (факт порушення фіксується роботодавцем шляхом складання акта в довільній формі).

Також визначено порядок дій у разі поновлення працівника на посаді за рішенням суду та у разі набрання законної сили рішенням суду апеляційної чи касаційної інстанції, яке скасовує судові рішення про поновлення працівника на роботі.

Спікер відзначила, що у тексті проекту було враховано чимало позицій Верховного Суду, які сьогодні усувають прогалини в регулюванні трудових відносин.

Але, на думку Г.Лисенко, проект потребує доопрацювання, оскільки не містить визначень деяких понять, які вживаються у статтях, має розбіжності між нормами та не регулює всі аспекти відносин між роботодавцем та працівником.

Водночас, проект містить нове поняття «причини економічного, технологічного, структурного чи організаційного характеру», через які роботодавець може звільнити працівника за скороченням чисельності або штату у разі ліквідації роботодавця – юридичної особи, припинення фізичною особою функцій роботодавця або відмови працівника від продовження роботи у зв'язку зі зміною умов праці та від переведення на іншу роботу.

Член центру Анастасія Якімова розповіла про протидію дискримінації. Проект передбачає заборону будь-якої дискримінації у сфері трудових відносин. Визначені форми економічного та психологічного тиску, права та обов'язки працівників, зокрема право на рівні можливості та рівне ставлення до працівника при вирішенні питання щодо працевлаштування, оплати за працю рівної цінності, професійного зростання або звільнення; право на повагу до його гідності і честі, конфіденційність персональних даних та їх захист; повага гідності, честі та інших особистих прав працівника. Також окреслено релігійний компонент у трудових відносинах, обов'язок інформування сторін та суб'єкти протидії дискримінації в контексті розгляду та вирішення трудових спорів згідно зі ст.ст. 225, 226, 227, 232.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Член Ради Комітету Дмитро Навроцький зупинився на змінах, які стосуються звільнення керівника (директора) юридичної особи. Адвокат відзначив, що проектом це питання регламентується недостатньо. Спірні питання також можуть бути не врегульовані й у трудовому договорі.

Участь у заході також узяли членкиня Європейського комітету соціальних прав Ради Європи Алла Федорова, заступник голови Федерації профспілок України Олександр Шубін та члени комітету Оксана Зайцева та Наталія Кайда.

[Посилання на відеозапис.](#)

[Посилання на матеріали заходу \(презентації\).](#)

З 28 квітня по 4 травня у НААУ відбувся п'ятий щорічний тиждень трудового права.

У рамках тижня – [1 травня відбувся вебінар “День Трудового права”](#), присвячений Міжнародному дню праці. Члени Комітету розповіли про:

1. Оформлення трудових відносин під час дії воєнного стану (особливості укладання трудових відносин, гіг-контракти. Основні умови договорів, укладення безстрокових трудових договорів, особливості укладення строкових трудових договорів, судова практика, трудовий договір з нефіксованим робочим часом, дистанційна робота та надомна робота, порядок оформлення під час воєнного часу, за яких умов можна оформлювати спрощені трудові відносини, сумісництво та порядок його оформлення, розмежування трудового договору та цивільноправового договору).

2. Особливості переведення та зміни істотних умов праці в умовах воєнного часу: алгоритм дій для адвоката.

3. Розірвання трудових договорів (звільнення за угодою сторін, як домовитись про дату звільнення, звільнення за бажання працівника, коли можна відкликати заяву, як правильно діяти, якщо працівник не з'являється на роботу, звільнення за прогул та відсутність на роботі 4 місяці поспіль: в чому різниця, звільнення за відмову працювати на нових умовах праці, остання судова практика у справах про скорочення чисельності або штату працівників).

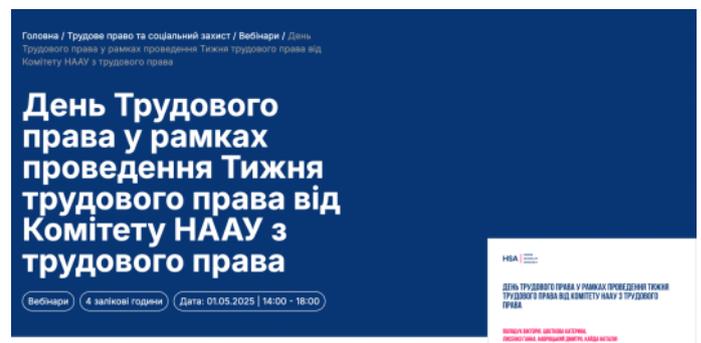
4. Звільнення керівників: алгоритм із практики.

5. Особливості проходження державної служби в умовах воєнного стану.

Спікерами виступили: **Вікторія Поліщук, Ганна Лисенко, Наталія Кайда, Катерина Цвєткова, Дмитро Навроцький.**

Також у рамках тижня трудового права на сайті НААУ традиційно публікувалися статті членів Комітету:

- **Наталія Кайда** [“Відсторонення держслужбовця: коли виплачується зарплата, а коли ні”](#);
- **Оксана Зайцева** [“Обробка персональних даних людини під час реалізації нею права на працю”](#);
- **Наталія Матвійчук** [“Призупинення дії трудового договору: практика ВС”](#);
- **Катерина Цвєткова** [“Переведення та зміна істотних умов праці під час воєнного стану”](#);
- **Ярослав Мельник** [“Деякі аспекти моніторингу соціального законодавства та узгодження його із документами ЄС”](#).

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

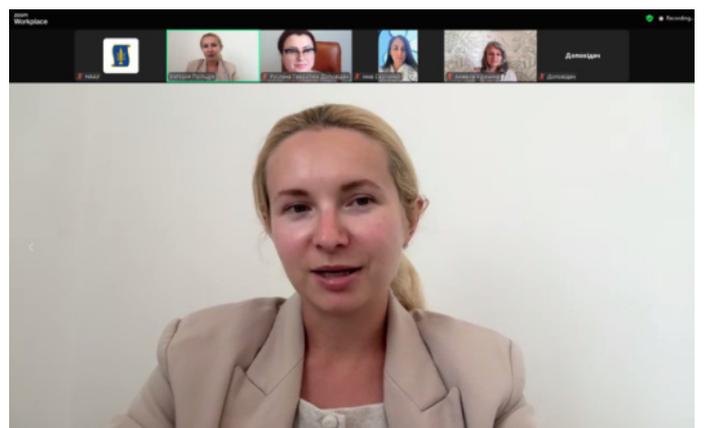
4–5 червня у НААУ за ініціативи Комітету у співпраці з Комітетом НААУ з питань альтернативного врегулювання спорів відбувся круглий стіл [«Медіація в Україні»](#). Про медіацію в діяльності адвоката розповіла голова Комітету та членкиня Комітету НААУ з питань АВС **Вікторія Поліщук**, яка виступила також модератором заходу. Вона окреслила ключові напрями впровадження медіації у практику адвоката, зокрема нормативно-правові засади взаємодії суду і медіатора, застосування відповідних положень процесуальних кодексів та земельного законодавства, а також роль адвоката у підготовці і проведенні медіаційних процедур. Особливо зупинилася на відповідальності адвоката у разі поєднання функцій захисника і медіатора та навела приклади судової практики щодо зупинення провадження для проведення медіації. В.Поліщук підкреслила, що ефективне використання медіації не лише сприяє розвантаженню судової системи, а й формує культуру правового діалогу в Україні.

Особливості застосування медіації під час воєнного стану дослідила завідувачка кафедри публічного права Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича **Руслана Гаврилюк**. Спікерка розкрила специфічні виклики, що постали перед судовою системою України в умовах війни – від фізичних обмежень доступу до правосуддя до значного зростання навантаження на суди. Вона наголосила на ролі медіації як гнучкого, позасудового механізму, що дозволяє сторонам досягати домовленостей навіть у складних соціальних та емоційних контекстах. Особливу увагу було приділено травмо-орієнтованому підходу в медіації, з урахуванням психологічного стану учасників конфлікту в умовах війни та поляризованого суспільства.

Голова правління ГО «Асоціація сімейних медіаторів України» **Ірина Федорич** представила результати дослідження ролі адвоката та медіатора очима учасників медіації. На її думку, успіх медіації значною мірою залежить від співпраці адвоката та медіатора, а також від того, наскільки адвокат готовий підтримувати клієнта у пошуку домовленостей замість ескалації конфлікту. Дослідження виявило, що учасники медіації найбільше цінують емпатію, вміння слухати та здатність адвоката допомагати клієнту розглядати альтернативні шляхи вирішення спору.

Про нормативно-правове регулювання медіації в Україні та правовий статус медіатора розповіла член наглядової ради Асоціації сімейних медіаторів України **Ангела Кричина**. Роз'яснивши ключові положення Закону «Про медіацію», вона звернула увагу на особливості поєднання адвокатської діяльності та медіаційної практики, етичні аспекти цієї роботи та питання відповідальності адвоката у разі надання послуг медіатора.

Думку про те, що адвокат має бути не лише процесуальним представником, а й фасилітатором, розвинула медіатор у комерційних спорах **Поліна Нестеренко**. Вона підкреслила важливість розуміння психологічної природи конфліктів та застосування технік медіації – активного слухання, парафразування, невербальної емпатії, фреймінгу та роботи з емоціями. За словами спікерки, ці інструменти дозволяють адвокатам ефективно підтримувати клієнтів у складних переговорах та сприяти досягненню стійких і взаємовигідних рішень.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Темі інтеграції медіації у виконавче провадження присвятила свою доповідь медіатор та приватний виконавець **Катерина Карашук**. Спікерка висвітлила ініціативи Комітету з медіації при Асоціації приватних виконавців України, зокрема підготовку законодавчих змін, навчання приватних виконавців навичкам медіації та створення реєстру приватних виконавців-медіаторів. Також вона презентувала позитивний досвід використання медіації при розгляді скарг на дії приватних виконавців, що вже дозволило знизити кількість конфліктів у цій сфері.

Учасникам круглого столу представили результати дослідження щодо застосування медіації у сфері малого та середнього бізнесу. Медіатор **Інна Сергієнко** звернула увагу, що медіація є особливо корисною для малих підприємств, де важливим є збереження внутрішніх і партнерських відносин. Переваги медіації для такого бізнесу полягають в економії часу і коштів, можливостях зберегти довгострокові ділові зв'язки та забезпечити гнучкі індивідуальні рішення у конфліктах з партнерами, постачальниками чи клієнтами. Спікерка підкреслила, що завдяки медіації підприємства можуть уникнути тривалих судових процесів та сконцентрувати зусилля на розвитку бізнесу.

Її колега, керівниця Дніпровського офісу Європейської Бізнес Асоціації **Катерина Присяжнюк** підняла питання готовності українських компаній до використання альтернативних способів вирішення спорів, зокрема в умовах трансформації бізнес-середовища під впливом війни. Спікерка наголосила, що медіація дозволяє бізнесу не лише зекономити ресурси та час, а й зберегти партнерські стосунки, що має вирішальне значення для сталого розвитку підприємств. За її словами, готовність бізнесу до діалогу та використання медіації поступово зростає, і це відкриває нові перспективи для адвокатів, які працюють із корпоративними клієнтами.

Окремий інтерес у учасників викликав виступ голови правління ГО «Центр медіації та діалогу» **Тетяни Водоп'ян**, яка розповіла про транскордонну сімейну медіацію. Спікерка розповіла про особливості вирішення сімейних спорів, що мають міжнародний елемент (зокрема, спори щодо місця проживання дітей, порядку спілкування та виконання судових рішень у різних юрисдикціях). А заступниця голови Комітету НААУ з питань сімейного права Світлана Савицька зосередилася на практичних аспектах мирного врегулювання сімейних спорів. Вона поділилася досвідом використання медіації у справах, пов'язаних із розірванням шлюбу, визначенням місця проживання дітей, порядком спілкування та виконанням батьківських обов'язків. С.Савицька підкреслила, що саме в сімейних спорах емоційна складова має вирішальне значення. І медіація дозволяє зменшити психологічний тиск на сторони, допомогти їм зберегти гідність і будувати конструктивний діалог в інтересах дітей.

Досвідом побудови діалогу за межами судових залів у громадах поділилася суддя Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської області **Анжеліка Багрова**. Вона розповіла, як створювати архітектуру діалогу на локальному рівні, коли медіація використовується не лише для вирішення конкретних спорів, а й для налагодження комунікації між різними групами у громадах. Суддя підкреслила важливість розвитку культури порозуміння, залучення медіаторів до профілактики конфліктів та посилення ролі медіації у процесах, що сприяють соціальній згуртованості та стабільності у суспільстві.

Тему відновного правосуддя в Україні та використання медіації у цьому процесі розкрив керівник Київського науково-дослідного інституту правових експертиз **Ігор Окунєв**. Він представив Програму відновного правосуддя у формі медіації, яка сьогодні реалізується в Україні, зокрема у справах за участю неповнолітніх.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Також продемонстрував практичні результати впровадження цієї програми, яка дозволяє сторонам конфлікту досягати примирення ще на етапі досудового розслідування або у ході судового провадження.

Досвідом Чеської Республіки поділилася представник НААУ у цій країні **Олена Максименко**, яка розкрила можливості юрисдикції для українських адвокатів і медіаторів. Адвокат висвітлила правові підстави для проведення медіації у Чехії, процедуру сертифікації медіаторів, ключові елементи процесу та приклади успішного використання медіації в комерційних і цивільних спорах.

Про використання медіації у судовому процесі, зокрема на етапі підготовчого провадження, розповів суддя Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська **Максим Ходаківський**. Він розповів про законодавчі механізми, що дозволяють судам сприяти врегулюванню спорів за допомогою медіації. Особливу увагу приділив питанню правильної комунікації з учасниками процесу, а також підкреслив важливість співпраці між адвокатами та суддями у впровадженні цієї процедури для підвищення ефективності правосуддя та зменшення судового навантаження.

Захід засвідчив високий інтерес правничої спільноти до розвитку медіації як інструменту, що поєднує гнучкість, економію ресурсів і збереження ділових та особистих стосунків. Обговорені підходи і практики демонструють, що адвокати дедалі більше інтегрують медіаційні техніки у свою діяльність – як у бізнесі, так і в сімейних спорах чи громадських процесах.

16 липня за ініціативи Комітету відбувся круглий стіл на тему [«Соціальний кодекс України: вимушена реальність чи практична необхідність?»](#).

Учасники фахової дискусії зокрема звернули увагу на те, що чинне законодавство не забезпечує ані належного рівня соціального захисту, ані рівного доступу до нього по всій території держави. Відсутність чітких юридичних дефініцій, дублювання норм у різних актах, множинність підзаконного регулювання та нерівномірне виконання рішень – усе це посилює соціальну вразливість громадян. Саме тому на порядку денному знову постала потреба у кодифікації соціального законодавства та впровадженні єдиного соціального кодексу.

Модератором виступила голова Комітету, керівниця Центру трудового права та соціального забезпечення ВША НААУ **Вікторія Поліщук**.

Керівниця проєкту Ради Європи «Посилення соціального виміру в Україні» **Ірина Остапа** акцентувала увагу на міжнародному аспекті та зазначила, що Україні без систематизації соціального законодавства неможливо досягти справжнього посилення соціального виміру.

На гострій потребі у систематизації соціального законодавства наголосив адвокат **Ярослав Мельник**. «Сьогоднішня розгалуженість і колізійність законодавчих норм створює хаос у правозастосуванні та унеможлиблює ефективний захист соціальних прав», – зазначив він. А членкиня Комітету Валерія Долгоєр зауважила, що кодифікація – це не просто зведення в один документ чинних норм. Це інструмент гарантування правової визначеності, особливо у сфері соціального забезпечення.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

У фокусі обговорення було також право на житло, яке, за словами членкині Комітету, адвокатки **Наталії Черевко**, має бути чітко зафіксоване у Соціальному кодексі як обов'язкова соціальна гарантія для вразливих верств населення.

Не оминули увагою учасники дискусії і питання дискримінації. «Соціальний кодекс повинен мати розділ, присвячений протидії дискримінації – без цього ми не зможемо говорити про рівний доступ до соціальних послуг», – наголосила членкиня Комітету **Анастасія Якімова**. При цьому вона послалася на практику Європейського суду з прав людини та діяльність Уповноваженого ВР з прав людини.

Національна консультантка Ради Європи та членкиня Європейського комітету соціальних прав **Алла Федорова**, підкреслила, що кодифікація соціального законодавства є частиною міжнародних зобов'язань України. Ми не просто реформуємо внутрішнє право – ми реалізуємо соціальні стандарти, які вже взяли на себе, зокрема через Європейську соціальну хартію та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права.

Членкиня Комітету **Наталія Кайда**, яка наголосила на необхідності гармонізації законодавства із стандартами ЄС і зазначила, що соціальний кодекс – це не лише юридичний акт, а й політичне рішення про європейську якість життя в Україні.

Круглий стіл завершився закликом до подальшого професійного діалогу та формування адвокатської позиції як бази для законодавчих ініціатив щодо розробки та впровадження Соціального кодексу України.

23 липня у НААУ відбувся [круглий стіл-презентація методичних матеріалів: «Робота адвоката з трудовим законодавством воєнного стану» та «Трудове право ЄС: основне для українського адвоката».](#)

Голова Комітету **Вікторія Поліщук**, яка модерувала захід, нагадала учасникам про два методичні посібники, підготовлені членами її комітету, а також Центру трудового права та соціального забезпечення ВША НААУ, і які були презентовані у травні. Ці матеріали містять аналіз актуальних проблем, з якими стикаються адвокати: мобілізація, звільнення, призупинення договорів, переведення працівників, контроль за дотриманням законодавства.

Окрему увагу В.Поліщук приділила питанню імплементації європейських стандартів у сфері праці. Вона зауважила, що вже сьогодні українські адвокати у своїй роботі можуть і мають посилатися на положення директив, конвенцій МОП і норм Європейської соціальної хартії. Ці документи не лише підтверджують правову позицію, а й підсилюють аргументацію в суді, особливо в умовах адаптації законодавства до вимог ЄС.

Член Ради Комітету **Дмитро Навроцький** зосередився на двох аспектах: перевірках Держпраці та звільненні керівників у воєнний час. Він пояснив, що попри заявлений мораторій на перевірки, на практиці повідомлення про позапланові заходи продовжують надходити.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

У методичних матеріалах викладено рекомендації щодо дій роботодавця – зокрема у випадках, коли перевіряючі перевищують свої повноваження. Окремо доповідач розкрив алгоритм звільнення керівника ТОВ у ситуації, коли засновники не здійснюють управління: як організувати загальні збори, подати позов, сформулювати вимоги про припинення трудових відносин і вилучення запису з реєстру, а також як забезпечити виконання рішення через державного реєстратора.

Питання звільнення за власним бажанням під час воєнного стану проаналізувала членкиня Ради Комітету **Ганна Лисенко**. Вона окреслила проблемні аспекти застосування ст.38 КЗпП, зокрема у випадках, коли працівник посилається на поважні причини для негайного звільнення. На прикладі реальних судових справ спікерка показала, як доводити порушення з боку роботодавця – наприклад, затримку зарплати, незаконний простій чи позбавлення премії, – та добиватися не лише визнання припинення трудових відносин, а й виплати вихідної допомоги. Окрему увагу вона приділила новим обмеженням у строках стягнення середнього заробітку, а також типових помилках, яких припускаються як працівники, так і роботодавці при оформленні таких звільнень.

Судову практику щодо призупинення дії трудового договору (правової конструкції, запровадженої під час війни) розглянула членкиня Центру **Наталія Черевко**.

Вона нагадала, що з червня 2024 року діє оновлена редакція ст.13 Закону «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», яка передбачає 90-денний строк призупинення з можливістю продовження лише за згодою сторін.

На прикладах рішень судів доповідачка показала, як роботодавці зловживають цією нормою – зокрема, призупиняють договір попри наявність роботи або формально оформлюють простій, а потім переводять на призупинення. Серед типових порушень – відсутність належного обґрунтування, порушення порядку оформлення наказів і вибіркоче застосування до окремих працівників. Судові рішення підтверджують, що такі дії визнаються незаконними, а працівникам може бути присуджено компенсацію у вигляді середнього заробітку.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Членкиня Центру **Анастасія Якімова** представила огляд ключових конвенцій Міжнародної організації праці, ратифікованих Україною, та пояснила, як адвокати можуть використовувати їх у трудових спорах. Зокрема, вона навела приклади застосування конвенцій №100 про рівне винагородження, №111 про дискримінацію, №158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця і №81 про інспекцію праці у промисловості і торгівлі. Доповідачка підкреслила, що положення цих актів інтегровані в українське законодавство – зокрема, у Кодекс законів про працю та Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», – і можуть слугувати правовою основою в суді. Вона також звернула увагу на те, що державні органи, в тому числі Держпраці, посилаються на норми МОП у своїй практиці, наприклад, щодо захисту джерела скарги при перевірках.

На застосуванні директив Європейського Союзу у сфері праці зосередила увагу членкиня Ради Комітету **Наталія Кайда**. Вона пояснила, що ці акти встановлюють мінімальні стандарти, обов'язкові для імплементації, і можуть використовуватись як джерело правової аргументації в адвокатській практиці.

Зокрема, йшлося про директиви, які регулюють колективні звільнення, процедури вивільнення, гарантій працівників у разі неплатоспроможності роботодавця, заборони дискримінації, заборони звільнення вагітних працівниць. Доповідачка наголосила, що посилення на ці акти в процесуальних документах адвокатів сприяє формуванню судової практики, яка враховує європейські стандарти.

До дискусії долучився також представник Секретаріату Уповноваженого ВР з прав людини **Юрій Іванов**. Він зауважив, що директиви ЄС дедалі активніше використовуються не лише адвокатами, а й державними органами – насамперед при аналізі законопроектів, підготовці рекомендацій та оцінці відповідності українського законодавства європейським стандартам.

Зокрема, директиви ЄС і конвенції МОП уже були використані в зауваженнях до проектів Трудового та Соціального кодексів, а також у рекомендаціях щодо встановлення мінімальної заробітної плати.

На проблеми звільнення керівників підприємств, зокрема у випадках, коли повноваження органів управління фактично не реалізуються, звернув увагу член Центру **Євген Колосовський**. Він наголосив на важливості дотримання корпоративних процедур – зокрема перевірки повноважень директора згідно зі статутом. Окремо доповідач порушив тему фахової підготовки юристів у сфері трудового права, відзначивши, що сучасні освітні програми виділяють для цієї галузі недостатню кількість годин (кредитів), а без знання кадрової роботи правник не зможе ефективно захищати ні працівника, ні роботодавця.

Доцентка кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету **Наталія Кохан** акцентувала увагу на фундаментальних конвенціях МОП, які мають першочергове значення для адаптації українського трудового законодавства до міжнародних стандартів.

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Вона наголосила, що ці документи формують загальний каркас захисту трудових прав у транскордонних правовідносинах, особливо коли працівник, роботодавець і місце виконання роботи належать до різних юрисдикцій. Н.Кохан також порушила питання належного використання практики ЄСПЛ як джерела права у трудових спорах і підкреслила важливість уніфікованого тлумачення міжнародних норм для забезпечення належного рівня правової визначеності.

Огляд трьох ключових директив ЄС, які мають стати базовим орієнтиром для українських адвокатів, представила членкиня Центру **Катерина Цупка**. Йдеться про директиву 2003/88/ЄС щодо організації робочого часу, директиву 97/81/ЄС про неповну зайнятість та директиву 2008/104/ЄС щодо тимчасового працевлаштування через агентства. Вона детально пояснила, які гарантії вони встановлюють – зокрема, щодо мінімального відпочинку, умов оплати праці, рівного ставлення до працівників на неповному чи тимчасовому контракті, а також заборони стягнення плати за працевлаштування. Цупка наголосила, що попри відсутність прямої імплементації цих директив в Україні, адвокати вже сьогодні можуть використовувати їх у правових позиціях як еталон європейських стандартів.

Підсумовуючи зустріч, В.Поліщук наголосила, що обговорювані методичні матеріали вже сьогодні використовуються адвокатами у судових засіданнях, навчальних програмах і правопросвітницькій роботі. Вони містять не лише юридичні положення, а й готові алгоритми дій, структуровану судову практику, приклади з реальних справ і посилання на міжнародні джерела.

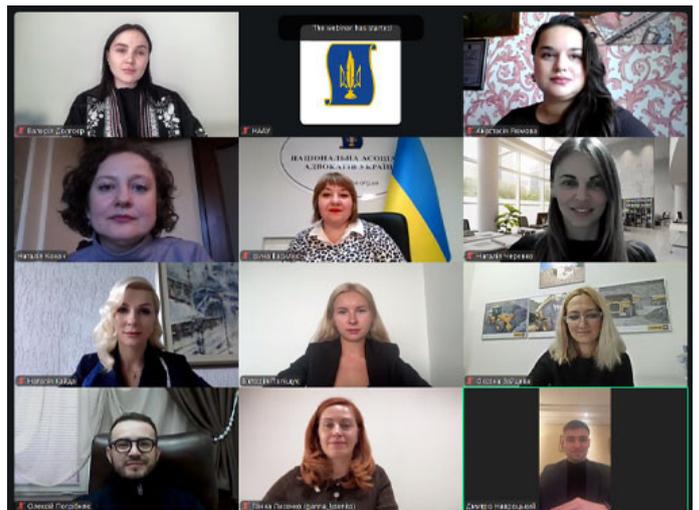
Учасники круглого столу погодилися, що поширення таких напрацювань сприяє формуванню єдиних професійних стандартів і підвищує спроможність адвокатської спільноти реагувати на нові виклики в умовах війни та євроінтеграції.

[Запис заходу.](#)

21 жовтня у НААУ відбувся круглий стіл на тему: [Охорона праці під час війни: правові ризики та відповідальність роботодавців.](#)

Учасники обговорили, як війна змінила вимоги до безпечних умов праці, які гарантії залишаються за працівниками та яку відповідальність несуть роботодавці за порушення законодавства у цій сфері.

Модератор заходу, голова Комітету **Вікторія Поліщук** наголосила, що тема охорони праці потребує нової уваги в умовах воєнних ризиків і масових переміщень працівників. Зміни до законодавства, ухвалені останніми роками, значно адаптували процедури, проте на практиці виникають колізії між обов'язками роботодавця та об'єктивними обставинами воєнного стану.

---

4. ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВОЮ КОМІТЕТУ ЗАХОДИ, ВЕБІНАРИ ТА ІНШІ ВИСТУПИ

Право на безпечні умови праці залишається конституційною гарантією навіть під час війни. Воєнний стан не скасовує обов'язків роботодавців щодо охорони праці – вони діють у повному обсязі відповідно до Конституції, Кодексу законів про працю, Закону «Про охорону праці» та міжнародних стандартів Міжнародної організації праці.

Роботодавець несе повну відповідальність за безпеку своїх працівників. Верховний Суд у своїх рішеннях допускає можливість покладення відповідальності на державу-агресора, однак це не звільняє роботодавця від обов'язку створювати безпечні умови.

Охорона праці охоплює також питання цивільного захисту – зокрема облаштування й утримання укриттів.

Всі ці аспекти відображено в методичних матеріалах, підготовлених Комітетом спільно з експертами. Вона подякувала учасникам за активність і зацікавлення, наголосила на відкритості Комітету до співпраці та подальшого обміну досвідом задля підвищення рівня правової обізнаності у сфері охорони праці.

Спікерами заходу виступили члени Ради Комітету: **Олексій Погрібняк, Валерія Долгоєр, Наталія Кохан, Ірина Василик, Наталія Кайда, Наталія Черевко, Оксана Зайцева, Дмитро Навроцький, Ганна Лисенко, Анастасія Якімова.**

28 жовтня відбувся захід з підвищення професійного рівня адвокатів на тему "Практика ЄСПЛ щодо прав військовослужбовців в Україні". Лекторами виступили **Вікторія Поліщук та Наталія Черевко.**

Під час вебінару адвокати проаналізували рішення ЄСПЛ про військовослужбовців. Обговорили питання щодо: захисту прав військовослужбовців в Україні, військових конфліктів та права людини. Розглянули справи ЄСПЛ про дискримінацію військових, вплив практики ЄСПЛ на національне законодавство та міжнародний досвід захисту військових прав.

5. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

22 – 23 травня голова Комітету **Вікторія Поліщук** та членкиня Ради Комітету **Ганна Лисенко** взяли участь у міжнародному круглому столі на тему «Законодавчі реформи в Україні та європейські стандарти у сфері праці й соціального захисту: у контексті євроінтеграції України», що проходив у місті Оломоуц (Чеська Республіка).

В. Поліщук дослідила необхідність імплементації стандартів соціальної політики та трудового права ЄС. Вона окреслила ключові виклики для трудових прав в умовах воєнного стану. Серед проблем представниця НААУ виділила затримки з виплатою зарплати, зловживання процедурою призупинення трудових договорів, ризики пов'язані з персональними даними працівників, неправомірне використання цивільно-правових договорів замість трудових, недостатню адаптацію законодавства до гібридної форми зайнятості.

Г. Лисенко розповіла про українські реалії звільнення працівників та зміни, передбачені проектом Трудового кодексу. На її думку, головною проблемою чинного КЗпП є відсутність опису чітких процесів звільнення працівників та оціночні формулювання (наприклад, «грубе порушення», «втрата довіри») та відсутність деяких понять. Це спричиняє чимало судових спорів між роботодавцями та працівниками. Законодавчі прогалини фактично закриваються правовими позиціями Верховного Суду.

Детальніше за [посиланням](#).

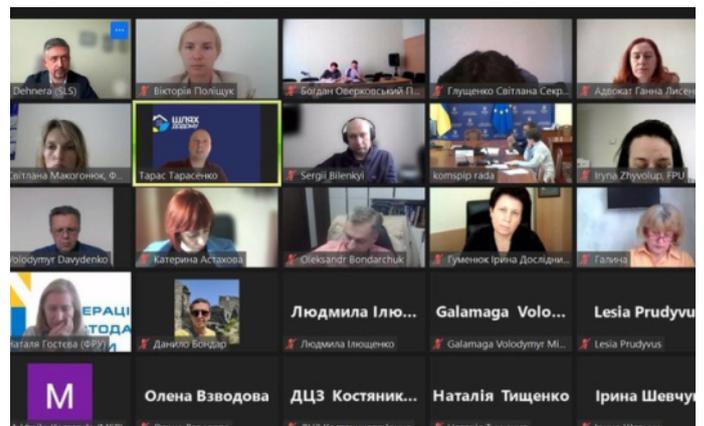
27 травня члени Комітету **Вікторія Поліщук** та **Ганна Лисенко** взяли участь у засіданні робочої групи при профільному парламентському Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів щодо підготовки до другого читання проекту Закону №9510 від 19.07.2023 «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення захисту вимог працівників щодо виплати заборгованості із заробітної плати, в тому числі у випадку неплатоспроможності роботодавця».

Під час першого засідання вони, представники НААУ, представили зауваження і пропозиції від адвокатури.

У НААУ звернули увагу на обмеження щодо застосування майбутнього закону. Так, законодавча ініціатива передбачає виплату компенсації працівникам лише за боргами, заявленими в господарському процесі щодо роботодавця, день відкриття провадження у справі про банкрутство якого настав не раніше дня набрання чинності запропонованим законом.

Повний текст зауважень і пропозицій НААУ до проекту Закону №9510 можна переглянути за [посиланням](#).

Детальніше про захід за [посиланням](#).

5. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

20 червня голова Комітету **Вікторія Поліщук** взяла участь у першому засіданні Керівного комітету проєкту Ради Європи «Посилення соціального виміру в Україні», яке пройшло онлайн за участі представників ключових національних органів, міжнародних партнерів та професійної правничої спільноти.

Проєктом передбачено навчальні ініціативи, спрямовані безпосередньо на адвокатів, суддів, соціальних партнерів та громадських активістів – для підвищення обізнаності про стандарти Європейської соціальної хартії та практику Європейського комітету з соціальних прав. Це створює нові можливості для ВША НААУ щодо впровадження актуального змісту в програми підвищення кваліфікації адвокатів, зокрема з тем трудових прав та соціального захисту.

30 липня ВША відбулась [фахова дискусія «Забезпечення недискримінації та трудових прав: український досвід у світлі європейських стандартів»](#).

Захід був присвячений питанням: дискримінація за мовною ознакою в контексті міжнародного досвіду; стан дотримання прав національних меншин в умовах воєнного стану; професійна сегрегація: судова практика та гендерно-орієнтоване тлумачення трудових прав; множинна дискримінація внутрішньо переміщених осіб за ознакою статі, віку та інвалідності.

Серед лекторів – членкині Комітету: **Валерія Долгоєр, Анастасія Якімова, Наталія Черевко**.

У вересні члени Ради Комітету взяли участь у презентації [Рекомендацій щодо вдосконалення трудового та соціального законодавства України відповідно до стандартів ЄС](#). Ці Рекомендації були підготовлені за редакцією доцента кафедри порівняльного і європейського права Федорової А.Л. на основі результатів Міжнародного круглого столу «Законодавчі реформи в Україні та європейські трудові та соціальні стандарти в контексті інтеграції України до ЄС», який відбувся 22–23 травня 2025 року.

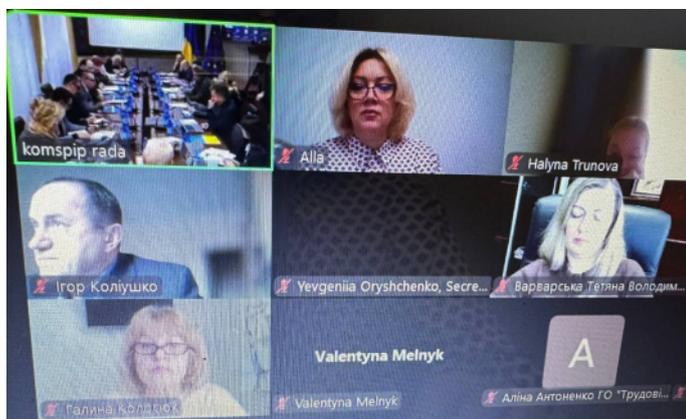
17 листопада члени Ради Комітету **Наталія Черевко, Алла Андрушко, Олексій Погрібняк, Валерія Долгоєр** взяли участь у експертному публічному обговоренні щодо реформування системи оплати праці в Україні.

Захід був спрямований на напрацювання узгоджених підходів до модернізації чинної моделі оплати праці, удосконалення процедур її регулювання та забезпечення відповідності сучасним економічним і соціальним умовам.

5. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

У ході змістовної дискусії учасники детально розглянули низку ключових питань: забезпечення ефективності, справедливості та прозорості систем оплати праці; модернізацію державних гарантій; правове врегулювання корпоративних програм додаткових пільг і благ; уніфікацію обліку робочого часу через запровадження виконавчого та генерального табелів; впровадження грейдингової системи як механізму об'єктивізації винагороди; заходи щодо подолання гендерного розриву в оплаті праці; інститут ексклюзивного переговорного агента (від працівників, профспілок, організацій роботодавців чи інститутів громадянського суспільства); особливості державного регулювання оплати праці на публічній службі та для осіб на політичних посадах; обов'язок роботодавця надавати працівникам повну та достовірну інформацію про умови і складові оплати праці, а також правові межі таємниці заробітної плати.

Експертне обговорення за участі представників юридичної спільноти, науковців, профспілок і організацій роботодавців продемонструвало готовність до комплексного підходу в питанні оновлення та модернізації системи оплати праці – одного з найскладніших і водночас найактуальніших викликів для України на сучасному етапі.

9–11 листопада ВША НААУ та Благодійна організація «Всеукраїнська коаліція з надання правової допомоги» провели тренінг для адвокатів і адвокаток, спрямований на підвищення спроможності правничої спільноти реагувати на прояви дискримінації, нетерпимості та злочинів на ґрунті ненависті.

Лекторами тренінгу виступили **Наталія Черевко та Валерія Долгоєр**.

Програма поєднувала презентації, аналіз судової практики, рольові вправи, групові обговорення та практичні завдання.

Учасники у форматі міні-тренінгів відпрацьовували власні виступи, моделювали навчальні ситуації, дискутували щодо проявів дискримінації та шляхів захисту постраждалих.

Захід завершився інтерактивною сесією «Що беру з собою в практику?», підбиттям підсумків і врученням сертифікатів учасникам.

Тренери підкреслили, що розвиток адвокатури як рушійної сили правової культури неможливий без усвідомлення цінностей рівності, поваги та гідності кожної людини.

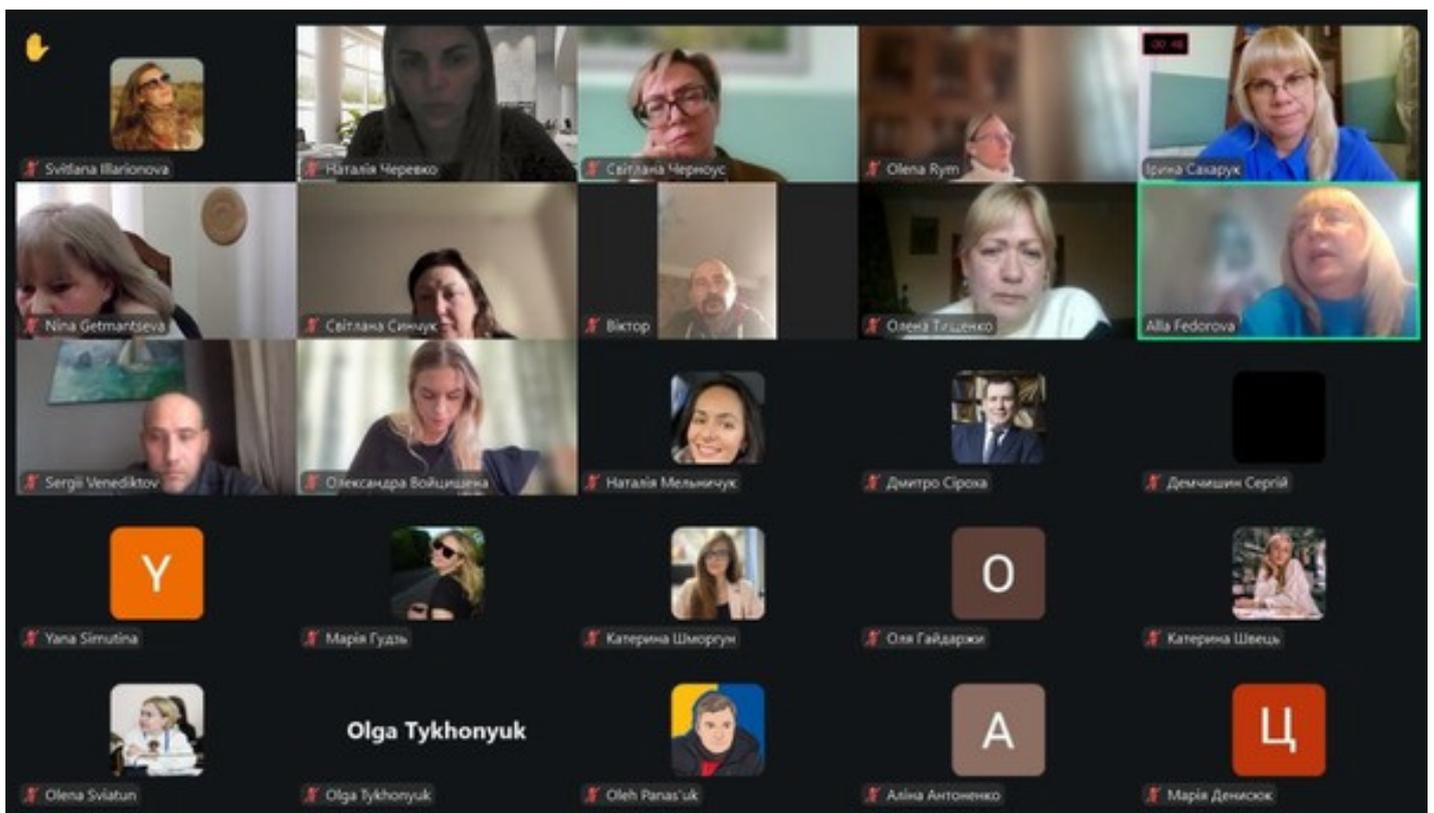

5. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

14 листопада в Навчально-науковому інституті права КНУ імені Тараса Шевченка відбулася Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція «Трудові та соціальні права в Україні: європейська інтеграція, воєнний стан, повоєнне відновлення».

Від НААУ участь у конференції взяла член Ради Комітету **Наталія Черевко**. Вона представила доповідь, присвячену інтеграції стандартів Європейського суду з прав людини та Європейського комітету з соціальних прав у вирішення трудових спорів в Україні. Доповідачка відзначила посилену увагу до соціальних прав в умовах війни – зокрема, щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців та їхніх родин.

За останні роки у національних судових рішеннях суттєво зросла кількість посилань на положення Європейської соціальної хартії. Водночас у практиці трапляються випадки, коли суди посилаються на норми Хартії, які Україна офіційно не ратифікувала. І це створює додаткову правову невизначеність. Також Н.Черевко звернула увагу, що судами дедалі частіше використовується практика ЄСПЛ як орієнтир для застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Натомість висновки ЄКСП застосовуються епізодично, без єдиного підходу.

6. ВИПУЩЕНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

[Трудове право ЄС: методичні рекомендації для адвокатів](#)

“Для мільйонів українців, які через війну виїхали за кордон, вкрай актуальним стало знання трудового права Європейського Союзу. Ключові директиви ЄС, норми Міжнародної організації праці, практику Європейського суду з прав людини зібрані у окремому посібнику”

Методичні рекомендації складаються з п'яти розділів:

1. Основні джерела трудового права в Європейському Союзі, які застосовуються в Україні.
2. Ключові директиви трудового права ЄС для застосування в українському законодавстві.
3. Застосування положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) в Україні.
4. Застосування актів Міжнародної організації праці під час надання правничої допомоги.
5. Рішення Європейського суду з прав людини з питань трудових спорів у діяльності адвоката.

Європейське трудове право не охоплює всю сферу зайнятості, однак встановлює базові соціальні стандарти, яких мають дотримуватися країни-члени:

- умови праці (робочий час, неповний робочий день та строковий трудовий договір, працевлаштування працівників);
- інформування та консультування працівників (про колективні звільнення, переведення компаній тощо).

Авторами видання стали представники Комітету та члени Центру трудового права та соціального забезпечення ВША НААУ: Вікторія Поліщук, Катерина Цветкова, Дмитро Навроцький, Наталія Кайда, Алла Андрушко, Анастасія Якімова, Наталія Кохан та Ірина Шапошнікова.

Ціль видання – надати українським адвокатам практичний орієнтир щодо європейської нормативно-правової бази у сфері праці, яка все більше впливає на їхню щоденну роботу.

6. ВИПУЩЕНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Робота адвоката з трудовим законодавством воєнного стану

“Воєнний стан вніс суттєві корективи у трудові відносини. Поява спеціального закону та обмеження конституційних прав вимагають від адвокатів точного розуміння нових норм і судової практики, що тільки формується”

Матеріали охоплюють такі загальні питання організації трудових відносин в умовах воєнного стану, як укладання трудових договорів, переведення працівників та зміни істотних умов праці, робота у нічний час, установлення й облік робочого часу, надання відпусток. Також розглядаються особливості призупинення трудових договорів, їх розірвання за бажанням працівника та з ініціативи роботодавця, звільнення керівника. Okремо подаються аспекти державного нагляду, зокрема, підстави та порядок проведення позапланових заходів з додержання законодавства про працю.

У посібнику наведені сучасні позиції Верховного Суду щодо поточної практики в трудових спорах.

Під час триваючої війни діють обмеження та особливості, установлені Законом «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Ним законодавець визначив особливості трудових відносин працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами, у період дії воєнного стану. На період дії воєнного стану вводяться обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина відповідно до статей 43, 44 Конституції. Також не застосовуються норми законодавства про працю у частині відносин, врегульованих цим Законом. Тож протягом трьох останніх років фактично формується (в тому числі судами України) практика застосування норм нового воєнного трудового законодавства.

Авторами видання виступили представники Комітету: **Вікторія Поліщук, Ганна Лисенко, Дмитро Навроцький, Наталія Кайда, Ірина Василик та Алла Андрушко.**

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

Наталія Черевко

- [1. Прихована дискримінація: звільнення без пояснень як виклик гендерній рівності на ринку праці](#)
- [2. Роз'яснення щодо права на освіту військовослужбовців, учасників бойових дій та їх дітей](#)
- [3. «Бурмич та інші проти України»: новий підхід ЄСПЛ до масових скарг](#)
- [4. Право на щорічну оплачувану відпустку: огляд практики Європейського комітету соціальних прав](#)
- [5. «Угоди про нерозголошення» в трудових спорах: уроки зі справи Грін проти Сполученого Королівства](#)
- [6. Аналіз законопроекту №13507 про «ознаки наявності трудових відносин» крізь призму євроінтеграції та права ЄС](#)
- [7. Правосуб'єктність роботодавця у трудових правовідносинах після скасування Господарського кодексу України](#)
- [8. Щодо шкоди, яка виникає внаслідок затримки розрахунку при звільненні працівника](#)
- [9. Інституціоналізація медіації в судах України: між європейськими стандартами та національними викликами правозастосування](#)
- [10. Правовий аналіз Закону України №3677-IX від 25.04.2025 “Про внесення зміни до Кодексу законів про працю України](#)
- [11. Звільнення у зв'язку з непроходженням спеціальної перевірки: правові орієнтири та практика](#)
- [12. Трудові спори: переваги медіації над примирними процедурами](#)
- [13. Профспілки як суб'єкт трудового права: трансформація ролі в умовах воєнного стану](#)
- [14. Прихована дискримінація: звільнення без пояснень як виклик гендерній рівності на ринку праці](#)

- [15. Воєнний стан і трудові відносини: дайджест судової практики](#)
- [16. Як законопроект №13335 змінює трудові гарантії в умовах воєнного стану](#)
- [17. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про працю](#)
- [18. Право ВПО на соціальне житло: уроки справи Saghinadze and Others v. Georgia та законопроект №14219 від 17.11.2025](#)
- [19. Щодо застосування статті 117 КЗпП України до правовідносин, які виникли і закінчилися до та після 19 липня 2022 року](#)
- [20. Відпустки в умовах воєнного стану](#)
- [21. Про матеріальну відповідальність працівників](#)
- [22. Висновки ЄСПЛ і ЄКСП у трудових спорах: проблеми застосування судами](#)

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

Анастасія Якімова

- [1. ТОП 3 правові позиції суду касаційної інстанції з питань звільнення військовослужбовців від сплати судового збору](#)
- [2. Матеріальна відповідальність керівника при незаконному звільненні працівників](#)
- [3. Непряма дискримінація в оплаті праці: правова позиція суду](#)
- [4. Комунікація під час війни: працівник і роботодавець зобов'язані бути на зв'язку](#)
- [5. Звільнення від сплати судового збору у спорах, пов'язаних з захистом прав військовослужбовців](#)

Алла Андрушко

- [1. Встановлення невідповідності займаній посаді протягом строку випробування](#)
- [2. Поновлення на посаді та стягнення зарплати. Ключові аспекти](#)
- [3. Право на працю: трудові та цивільні договори](#)
- [4. Про відеоспостереження на робочому місці](#)
- [5. Ключові аспекти поновлення на посаді та стягнення зарплати](#)
- [6. Відсторонення держслужбовця: коли виплачується зарплата, а коли ні](#)
- [7. Захист від незаконного звільнення](#)
- [8. Огляд судової практики та законодавства у сфері трудового права та соціального забезпечення](#)
- [9. Захист від незаконного звільнення](#)
- [10. Скорочення штату: практична допомога](#)

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

Вікторія Поліщук

- [1. Все про військовий облік і військову службу жінок](#)
- [2. Вплив призупинення іноземного фінансування на питання трудового законодавства України](#)
- [3. Встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми](#)
- [4. Судова практика з питань військового обліку та бронювання працівників за січень 2025 року](#)
- [5. Щодо підтвердження стажу роботи на підприємстві, розташованому на тимчасово окупованій території України](#)
- [6. Робочий час та час відпочинку в умовах воєнного стану: висновки Верховного Суду](#)
- [7. Щодо виходу у відпустку без збереження заробітної плати на підставі статті 26](#)
- [8. Як отримати «критичність» та забронювати працівників?](#)
- [9. Щодо відшкодування моральної шкоди, заподіяної смертю батька і працівника тов. внаслідок військових дій](#)
- [10. Докази, які підтверджують факт існування заборгованості із заробітної плати](#)
- [11. Порядок припинення трудових відносин у зв'язку із закінченням дії строкового трудового договору](#)
- [12. Стягнення середнього заробітку за час затримки видачі трудової книжки](#)
- [13. Правові позиції верховного суду у частині припинення трудового договору за угодою сторін](#)
- [14. Звільнення під час перебування в провадженні суду справи про мобінг \(цькування\): аналіз постанови верховного суду](#)
- [15. Протидія мобінгу \(цькування\). інструкція із захисту](#)
- [16. Безпека та охороні праці у рішеннях Європейського суду з прав людини](#)
- [17. Протидія мобінгу \(цькування\). інструкція із захисту](#)
- [18. Аналіз судової практики з питань ведення військового обліку, мобілізації та бронювання](#)
- [19. Огляд судової практики та законодавства у 11. Практика Верховного Суду у трудових спорах за березень 2025 року](#)
- [20. Новини у сфері трудового права та соціального забезпечення за квітень 2025 року](#)
- [21. Виплати військовослужбовцям у зв'язку з пораненням](#)
- [22. Поновлення працівників: практичні поради](#)
[Проект Трудового кодексу України 2025 року: чи відповідають запропоновані його положення вимогам законодавства ЄС?](#)
- [23. Право працівника на відключення від робочих задач: нова реальність чи обов'язок роботодавця забезпечити його реалізацію](#)
- [24. Судова практика з питань мобілізації, бронювання та військового обліку за травень 2025 року](#)
- [25. Огляд судової практики з трудових спорів за травень 2025 року](#)
- [26. Праця на окупованих територіях: судова практика та українські реалії](#)
- [27. Робота адвоката із захистом прав військовослужбовців](#)
- [28. Судова практика з питань захисту військовослужбовців за червень 2025 року](#)
- [29. Допомога на оздоровлення для військовослужбовців](#)
- [30. Виплата грошового забезпечення військовослужбовцям, усуненим від виконання службових обов'язків](#)

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

31. [Як співвідносяться між собою мобілізація судді та виплата суддівської винагороди після мобілізації?](#)
32. [Примирення не слабкість: адвокати мають можливість змінити підходи до спорів](#)
33. [Чи є зміна преміювання зміною істотних умов праці?](#)
34. [Звільнення працівника, який відсутній чотири місяці поспіль на роботі](#)
35. [Чи можна оскаржити факт мобілізації, якщо мобілізували заброньованого працівника?](#)
36. [Угода за медіацією за кордоном: як виконати в Україні?](#)
37. [Захист трудових прав працівників, які переміщені з окупованих територій](#)
38. [Захист трудових прав працівників, які переміщені з окупованих територій](#)
39. [Судова практика з питань притягнення до відповідальності за порушення військового обліку відповідальних ОМС](#)
40. [Звільнення за прогул в умовах воєнного стану: аналіз постанови Верховного Суду](#)
41. [Які особливості звільнення за частиною 3 статті 38 Кодексу законів про працю України?](#)
42. [Про медіацію у трудових спорах](#)
43. [Правові новини з трудового права та соціального забезпечення за серпень 2025 року](#)
44. [Судова практика з питань трудових спорів за серпень 2025 року](#)
45. [Судова практика з питань захисту прав військовослужбовців за серпень 2025 року](#)
46. [Аналіз рішення ЄСПЛ у справі ВЕРВЕЛЕ проти ГРЕЦІЇ](#)
47. [Судова практика з питань мобілізації, бронювання та військового обліку за серпень 2025 року](#)
48. [Аналіз рішення Європейського комітету з соціальних прав щодо умов праці державних службовців](#)
49. [Заборону та протидію дискримінації: міжнародний досвід та правове регулювання в Україні](#)
50. [Заборона та протидія дискримінації. Міжнародний досвід та правове регулювання в Україні](#)
51. [Про роботу адвоката із захистом прав військовослужбовці](#)
52. [Аналіз рішення ЄСПЛ «Kılınc та інші проти Туреччини» щодо смерті призовника](#)
53. [Судова практика з питань оскарження статусу «у розшуку»](#)
54. [Аналіз рішення Європейського комітету з соціальних прав щодо прав дітей-мігрантів](#)
55. [Про умови отримання військовослужбовцем додаткової винагороди, який тимчасово не може нести службу](#)
56. [Аналіз рішення Європейського комітету з соціальних прав у справі щодо поновлення на роботі](#)
57. [Аналіз рішення Європейського комітету з соціальних прав у справі щодо житлових прав](#)
58. [Військовий облік та бронювання: як уникнути помилок під час перевірки](#)
59. [Окремі аспекти ведення військового обліку на підприємствах](#)
60. [Надання правничої допомоги у питаннях військового обліку](#)

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

61. [Судова практика з питань бронювання, військового обліку та мобілізації за жовтень 2025 року](#)

62. [Аналіз Рішення Європейського комітету соціальних прав щодо права на соцзабезпечення та права літніх осіб на соцзахист](#)

63. [Новини законодавства у сфері трудового права та соціального забезпечення за жовтень 2025 року](#)

64. [Практика Верховного Суду з питань соціального захисту військовослужбовців за жовтень листопад 2025 року](#)

65. [Пенсійні спори УБД без судового збору: висновок ВС](#)

66. [Аналіз рішення Європейського комітету соціальних прав щодо практики неоплачених стажувань](#)

Наталія Кайда

1. [Підстави та порядок виплати додаткової одноразової винагороди військовослужбовцям](#)

2. [Грошове забезпечення військовослужбовців підлягає індексації](#)

3. [Відсторонення держслужбовця: коли виплачується зарплата, а коли ні](#)

4. [Коли неналежний контроль за діями підлеглих тягне відповідальність керівника держслужбовця](#)

5. [Коли неналежний контроль за діями підлеглих тягне відповідальність керівника держслужбовця](#)

6. [Свобода слова vs Присяга: про межі поведінки державного службовця у соцмережах](#)

7. [Отримати компенсацію за несвоєчасні виплати при звільненні військовослужбовця допоможе КЗпП](#)

8. [Право військовослужбовця на одноразову допомогу 1 млн. грн: правові підстави та судовий механізм захисту](#)

9. [Переміщення військовослужбовця без його згоди в особливий період: позиція ВС](#)

10. [Пенсійні спори УБД без судового збору: висновок ВС](#)

11. [Правове регулювання оплати праці в умовах воєнного стану: трудові гарантії, обов'язки роботодавця та межі відповідальності](#)

---

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

Іван Яцкевич

1. [Гармонізація правового регулювання юридичних гарантій реалізації права на працю за законодавством України та Європейського Союзу](#)

Олексій Погрібняк

1. [Звільнення за прогул під час воєнного стану: нові обмеження для роботодавця](#)

2. [Про відстрочку від призову під час навчання](#)

---

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

Ганна Лисенко

- [1. Чи може суд обмежити стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу 1 роком](#)
- [2. ТОП-5 змін трудового законодавства у 2024 році](#)
- [3. Все про звільнення працівників: поради для адвокатів](#)
- [4. Що зміниться у трудових відносинах під час війни: аналіз закону](#)
- [5. Вживання алкоголю на робочому місці: юридичні наслідки](#)
- [6. Призупинення дії трудового договору під час воєнного стану деталізовано](#)
- [7. Електронний трудовий договір: нова реальність чи поки що лише можливість?](#)

Ярослав Мельник

- [1. Деякі аспекти моніторингу соціального законодавства та узгодження його із документами ЄС](#)
- [2. Аспекти звільнення: як верховний суд формує трудову практику](#)

7. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

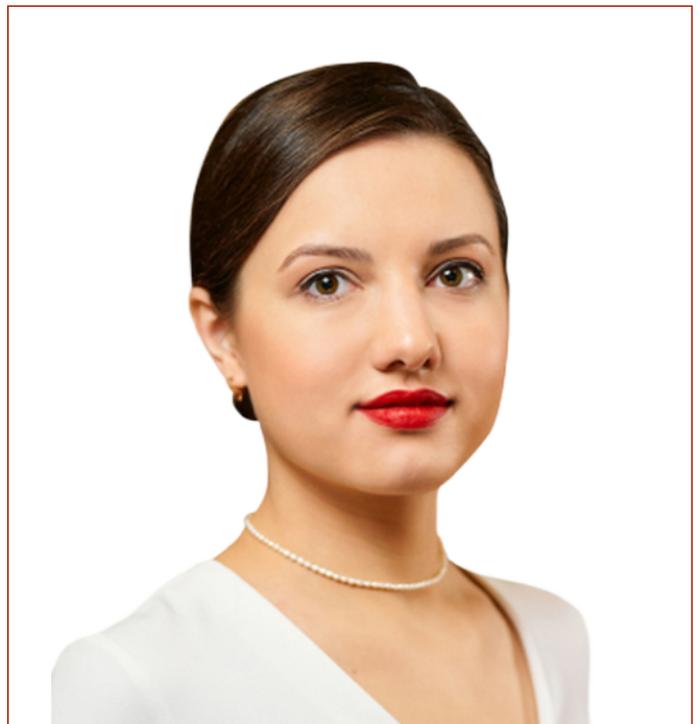
Валерія Долгоєр

1. [Засоби контролю сегрегації праці в національному законодавстві](#)

Наталія Матвійчук

1. [Трудовий договір на паузі: правові ризики для роботодавця](#)
2. [Трудові спори: топ-10 судових рішень 2024 року](#)
у співпраці з Катериною Манойленко

8. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ У ВША НААУ

Заходи проведені учасниками Комітету разом з ВША

23 червня [Вебінар про протидію дискримінації на робочому місці](#), який пройшов у ВША за участі членкинь Центру трудового права та соціального забезпечення Наталії Кайди, Ганни Лисенко та Анастасії Якіменко.

18 вересня члени Комітету провели [Фахову дискусію на базі ВША НААУ «Трудові спори, перевірки Держпраці, дисциплінарні стягнення та працевлаштування осіб з інвалідністю: практика 2022-2025 років»](#). Доповідачі: Наталія Кайда, Ганна Лисенко, Олексій Погрібняк, Наталія Черевко.

1-3 жовтня у Вінниці [відбувся ОФЛАЙН тренінг для тренерів «Правовий захист права на працю та підприємницьку діяльність ВПО»](#), тренерами якого були членкині Комітету Наталія Кайда та Ганна Лисенко.

28 жовтня відбувся Захід з підвищення професійного рівня адвокатів на тему «Практика ЄСПЛ щодо прав військовослужбовців в Україні». Лекторами виступили Вікторія Поліщук та Наталія Черевко.

9-11 листопада ВША НААУ та Благодійна організація «Всеукраїнська коаліція з надання правової допомоги» запрошують адвокатів взяти участь у триденному [навчальному курсі \(ОФЛАЙН\) для адвокатів-тренерів з надання правової допомоги у справах, пов'язаних із дискримінацією за національною ознакою, расизмом, ксенофобією, гомофобією та трансфобією](#), який відбудеться 9-11 листопада 2025 року у м. Львів. Тренери Наталія Черевко та Валерія Долгоєр.

13 грудня відбулась [Фахова дискусія «Захист соціальних прав у світлі положень Європейської соціальної хартії - переглянутої»](#). Спікерами виступили: Наталія Черевко, Наталія Кайда, Іван Гончаров, Катерина Цупка, Ганна Лисенко, Вікторія Поліщук.

15 грудня [Курс Актуальні питання трудового права 2025: медіація, звільнення, перевірки та оплата праці](#). Лекторами виступили: Дмитро Навроцький, Вікторія Поліщук, Ганна Лисенко, Наталія Кайда, Наталія Черевко, Катерина Цветкова, Олексій Погрібняк.

29 грудня [Вебінар Нещасні випадки, укриття та відповідальність роботодавця в умовах воєнного стану: судова практика, алгоритми дій, гарантії працівників](#). Лектори: Наталія Кайда, Наталія Черевко, Олексій Погрібняк.

---

8. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ У ВША НААУ

Вебінари членів Комітету у ВША

Вікторія Поліщук – адвокат, медіатор, голова Комітету НААУ з питань трудового права

- 18 лютого вебінар [Права та свободи військовослужбовців: підсумки 2024 року](#)
- 27 лютого вебінар [Як отримати «критичність» та забронювати працівників?](#)
- 20 травня вебінар [Поновлення працівників: практичні поради адвоката](#)
- 03 червня вебінар [Бронювання адвокатів: як здійснити на практиці?](#)
- 25 червня вебінар [Робота адвоката із захистом прав військовослужбовців](#)
- 27 червня вебінар [Медіація у діяльності адвоката](#)
- 27 серпня вебінар [Захист трудових прав працівників, які переміщені з окупованих територій](#)
- 28 серпня вебінар [Медіація у трудових спорах](#)
- 06 жовтня вебінар [Заборона та протидія дискримінації. Міжнародний досвід та правове регулювання в Україні](#)
- 21 жовтня вебінар [Робота в умовах воєнного стану](#)
- 04 листопада вебінар [Військовий облік та бронювання: як уникнути помилок під час перевірки](#)
- 10 листопада вебінар [Надання правничої допомоги у питаннях військового обліку](#)
- 07 грудня вебінар [Припинення трудових договорів у кризових умовах: правові підстави, судова практика та виклики воєнного стану](#)
- 26 грудня вебінар [Військовий облік та бронювання: як уникнути помилок під час перевірки](#)
- 29 грудня вебінар [Робота адвоката із захистом прав військовослужбовців](#)

Ганна Лисенко – адвокат, експерт з трудового права, членкиня Ради Комітету НААУ з питань трудового права

- 04 квітня вебінар [Все про звільнення працівників: поради для адвокатів](#)
- 24 грудня вебінар [Оформлення працівників на роботу: адвокатські поради та останні зміни](#)

Алла Андрушко – адвокат, кандидат юридичних наук, членкиня Ради Комітету НААУ з питань трудового права

- 15 січня вебінар [Право на працю: трудові та цивільні договори](#)
- 28 березня вебінар [Встановлення невідповідності займаній посаді протягом строку випробування](#)
- 07 квітня вебінар [Відеоспостереження на робочому місці](#)
- 28 квітня вебінар [Поновлення на посаді та стягнення зарплати. Ключові аспекти](#)
- 12 червня вебінар [Захист від незаконного звільнення](#)
- 02 липня вебінар [Скорочення штату: практична допомога.](#)

Наталія Черевко – адвокатка, членкиня Центру трудового права та соціального забезпечення ВША НААУ, кандидат наук з державного управління, членкиня Ради Комітету НААУ з питань трудового права

- 24 листопада вебінар [Відпустки в умовах воєнного стану](#)
- 08 грудня вебінар [Матеріальна відповідальність працівників](#)

---

8. ЗАХОДИ, ПРОВЕДЕНІ У ВША НААУ

Валерія Долгоєр – адвокат, членкиня Комітету НААУ з питань гендерної політики, членкиня Центру трудового права та соціального забезпечення ВША НААУ, членкиня Ради Комітету НААУ з питань трудового права

- 18 серпня вебінар – [«Правосвідомість» Гендерна політика як частина політики прав людини](#)

Погрібняк Олексій – адвокат, член Ради Комітету НААУ з питань трудового права, член Молодіжного Комітету НААУ

- 02 грудня вебінар [Соціальні партнери: профспілка та роботодавець в умовах воєнного стану. Зміна повноважень. Контроль та зобов'язання](#)

9. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ У СФЕРІ АНАЛІЗУ ЗАКОНОДАВСТВА

Комітет здійснив правовий аналіз [законопроєкту №13507 про «ознаки наявності трудових відносин» крізь призму євроінтеграції та права ЄС від 18.07.2025.](#)

Законопроєкт пропонує доповнити Кодекс законів про працю новою статтею 3¹ та законодавчо закріпити дев'ять ознак наявності трудових відносин. Згідно позиції авторів, правовідносини з фізичними особами-підприємцями (ФОП) чи самозайнятими особами можуть бути перекваліфіковані судом у трудові, якщо одночасно наявні сім і більше ознак.

Станом на 18 серпня 2025 року профільний комітет Верховної Ради вже надав висновок про можливість розгляду документа. Реформу подано як крок до «євроінтеграційного» врегулювання статусу працівників і роботодавців. Водночас, у порівнянні з підходами права ЄС та практикою Суду ЄС (CJEU), у проєкті є як сильні сторони, так і потенційні ризики, що потребують корекції для досягнення реальної відповідності *acquis communautaire*.

Нова стаття 3¹ КЗпП передбачає право суду визнати, що роботи чи послуги виконані в межах трудових відносин, якщо встановлено щонайменше 7 із 9 ознак. Серед них: особисте виконання роботи, підпорядкування внутрішньому контролю чи керівництву, дотримання графіка або правил внутрішнього розпорядку, інтеграція у виробничий процес тощо. При цьому ініціювати перекваліфікацію зможуть як контролюючі органи, так і самі сторони, але виключно у судовому порядку.

У випадку встановлення неформальних трудових відносин проєкт також відкриває можливість застосування санкцій до роботодавця, проте їх структура наразі не деталізована.

Європейський контекст

У праві Європейського Союзу відсутнє уніфіковане законодавче визначення поняття «працівник» для всіх сфер. Це питання розкривається передусім через практику CJEU.

Класичним орієнтиром стала справа Lawrie-Blum, у якій Суд сформулював три базові критерії:

- робота має виконуватися за винагороду;
- під керівництвом іншої особи;
- протягом певного часу.

Саме ці ознаки дозволяють відрізнити працівника від самозайнятої особи. Важливо, що цей підхід застосовується максимально гнучко – з урахуванням фактичних обставин, а не формальної назви договору.

У подальшій практиці CJEU уточнив межі цього поняття. Так, у справі Allonby (C-256/01) Суд зазначив: навіть якщо національне право кваліфікує особу як «самозайняту», вона все одно може бути визнана працівником для цілей права ЄС, якщо за фактичними ознаками відповідає критеріям підпорядкування і залежності.

9. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ У СФЕРІ АНАЛІЗУ ЗАКОНОДАВСТВА

У рішенні FNV Kunsten (C-413/13) було прямо визнано існування феномену «фіктивної самозайнятості» і підкреслено, що у таких випадках колективний захист має поширюватися й на тих, хто формально вважається незалежним, але фактично виконує роботу в режимі підпорядкування. У такий спосіб CJEU послідовно закріплює принцип пріоритету змісту правовідносин над їхньою зовнішньою формою.

Варто зазначити, що окремі директиви ЄС не встановлюють власного визначення працівника, а поширюють мінімальні гарантії на тих осіб, які вже отримали цей статус у національному праві. Прикладом є Директива (ЄС) 2019/1152 про прозорі та передбачувані умови праці, яка встановлює низку соціальних стандартів, але залишає питання статусу працівника у компетенції держав-членів.

Новий європейський тренд окреслила Директива про покращення умов праці в платформній зайнятості №2024/2831, ухвалена у 2024 році. Вона передбачає презумпцію трудових відносин у разі наявності контрольних критеріїв, а також перекладає тягар доказування на платформу. Відтак, за замовчуванням платформа має довести, що працівник справді є самозайнятим, а не перебуває у прихованих трудових відносинах. Держави-члени отримали два роки на імплементацію цих правил. Нова директива відображає загальну європейську тенденцію – оцінювати фактичний зміст правовідносин і гарантувати наявність ефективних механізмів їх перекваліфікації.

Ризики з точки зору *acquis* ЄС та рекомендації з доопрацювання

У цьому контексті положення законопроекту №13507 виглядають неоднозначно. Найбільш дискусійним є встановлений у ньому пороговий підхід «7 із 9». Право ЄС не передбачає математичного підрахунку ознак для кваліфікації статусу працівника, а застосовує так званий *overall assessment/holistic test* – зважування всіх обставин у комплексі.

Другий ризик стосується відсутності спеціальної презумпції для явища «фіктивної самозайнятості». У світлі ухвалення Директиви про покращення умов праці в платформній зайнятості загальноєвропейським трендом стало закріплення презумпції трудових відносин при наявності певних критеріїв контролю. У законопроекті №13507 така логіка не врахована, що може призвести до розриву між українською та європейською моделлю регулювання.

Третій виклик полягає у пропозиції виключно судового механізму. Варто передбачити можливість встановлення трудових відносин в адміністративному порядку (наприклад, органами Держпраці) з подальшим судовим переглядом, що зробить процедуру швидшою і доступнішою.

Окрему увагу слід звернути на питання санкцій. Європейські стандарти вимагають, щоб заходи реагування на порушення були не лише пропорційними, а й реально ефективними та такими, що здатні запобігти повторним зловживанням. Натомість, у законопроекті №13507 структура штрафів чи компенсацій не передбачена.

Таким чином, законопроект №13507 – потрібний і назрілий крок до впорядкування критеріїв трудових відносин в Україні, який у загальному наближує правові реалії України до європейських стандартів матеріальної оцінки відносин. Проте його нинішня редакція все ще містить низку положень, які потребують доопрацювання, для забезпечення повної відповідності *acquis communautaire*. З урахуванням запропонованих правок Україна отримає передбачувані правила гри і дієві інструменти протидії фіктивній самозайнятості – у повній відповідності до курсу на членство в ЄС.

10. ВИПУЩЕНІ ДАЙДЖЕСТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЗА 2025 РІК

[Дайджест судових рішень із трудових спорів за I квартал 2025 року](#)

У дайджесті відображені правові позиції Верховного Суду щодо:

- переведення, переміщення та зміни істотних умов праці в умовах воєнного стану;
- робочого часу і часу відпочинку;
- припинення трудових договорів та поновлення на посаді;
- охорони та оплати праці;
- грубого порушення законодавства про працю та ін.

Загалом дайджест містить огляд 14 постанов Верховного Суду щодо трудових спорів.

[Дайджест судових рішень із трудових спорів за II квартал 2025 року](#)

Огляд судових рішень охоплює такі питання як:

- переведення, переміщення, зміна істотних умов праці, призупинення дії трудового договору (військова агресія сама по собі не є достатньою підставою для призупинення, якщо роботодавець міг надати роботу, а працівник – її виконувати);
- матеріальна відповідальність працівника (у справі щодо стягнення шкоди з працівника суд визнав правомірним покладення повної індивідуальної відповідальності за службову недбалість, що спричинила тяжкі наслідки);

10. ВИПУЩЕНІ ДАЙДЖЕСТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЗА 2025 РІК

- припинення договору та поновлення на посаді (стосуються ситуацій ліквідації установи, скорочення штату, прогулу, невиконання трудового договору роботодавцем, звільнення директора);
- оплата праці та інші питання (виплата заборгованості, відшкодування шкоди, доказування і роль профспілки при звільненні);
- працевлаштування осіб з інвалідністю (використання нормативу, в тому числі адвокатськими об'єднаннями).

[Дайджест судової практики з питань перевірок у сфері військового обліку, бронювання та мобілізації](#), який підготували фахівці Центру надання методичної допомоги та координації волонтерського руху адвокатів з правового захисту військовослужбовців при Національній асоціації адвокатів України у співпраці з Комітетом.

Дайджест містить огляд рішень судів щодо:

- оповіщення військовозобов'язаних;
- вручення повістки;
- притягнення до відповідальності за неповідомлення про зміну даних;
- виїзду з місця проживання у воєнний час без дозволу керівника ТЦК та СП;
- надсилання повідомлень через месенджер Viber від ТЦК та СП;
- незарахування на спеціальний військовий облік;
- вчинення правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 210-1 КУпАП;
- притягнення відповідальної особи з ведення військового обліку до відповідальності.

Загалом в огляді зібрано позиції судів з 59 питань у сфері військового обліку, бронювання та мобілізації.

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

